

УДК 378

Квасниця В. В.

група 5112, Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова (Миколаїв), VladaKv@ukr.net

Трибулькевич К. Г.

д-р пед. наук, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(Миколаїв), tribulkevich@gmail.com

МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

У статті розкрито аспекти морального виховання студентів. Досліджено сутність морального розвитку особистості та розглянуто моральні ціннісні орієнтації. Особливу увагу приділено питанню формування в студентської молоді моральної відповідальності як важливої якості професійного становлення фахівця.

Ключові слова: моральне виховання, особистість, ціннісне ставлення, моральна відповідальність, фахівець.

The article reveals the aspects of moral education of students. The essence of moral development of the person is investigated and moral value orientations are considered. Particular attention is paid to the formation of students' moral responsibility as an important quality of professional development of a specialist.

Key words: moral education, personality, value attitude, moral responsibility, professional.

У навчально-виховному процесі майбутніх спеціалістів одне з головних місць займає моральне виховання – діяльність вищого навчального закладу, яка має за мету формування у студентів стійких моральних якостей потреб, почуттів, навичок і звичок поведінки на основі ідеалів, норм і принципів моралі, участі у практичній діяльності [3, с. 84].

Сучасний стан вивчення проблеми морального виховання особистості визначається результатами досліджень не лише в педагогіці, але й у психології, соціології, філософії тощо. Питання морального виховання молоді досліджуються в працях І. Беха, О. Вишневського, Н. Волкової, А. Кузьмінського, І. Лебідя, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін.

Студентський вік обрано як об'єкт дослідження, тому що він є початком «дорослого етапу» моральної сфери особистості. На цьому етапі людина переходить до організації власної поведінки відповідно до свідомо вироблених моральних принципів, переконань та усвідомлень морального обов'язку.

В статі здійснено аналіз особливостей морального виховання студентів, формування в них професійних моральних якостей.

Основний матеріал. Основна риса морального розвитку молоді полягає в її прагненні зрозуміти найзагальніші закони поведінки людей, дійти до самої суті моральності й на цій основі виробити власні моральні критерії.

У зв'язку з цим основними завданнями морального виховання в цей період є допомога молодій людині побачити прояви найважливіших моральних принципів у реальній практиці людських відносин. Відомий український вчений І. Бех зазначає: «Мораль регулює поведінку людей із позиції ставлення принципового протиставлення добра і зла, належного і бажаного» [1, с. 123].

На думку С. Гончаренко, моральне виховання – це «...цілеспрямований процес формування моральної свідомості, розвитку морального почуття та навичок моральної поведінки людини відповідно до певної ідеології» [4, с. 138]. О. Вишневський поділяє систему моральних цінностей, які необхідно виховувати у майбутніх фахівців, на абсолютно вічні, національні, громадянські, сімейні та цінності особистого життя [2, с. 216].

Аналізуючи моральні якості, які необхідно формувати у студентів, дослідники враховують їх вплив на майбутню професійну діяльність та поведінку суб'єкта, їх взаємодію і здатність до взаємодоповнення та взаємозбагачення.

Серед моральних якостей, які мають особливе значення для майбутньої професійної діяльності і виховуються в навчальному закладі, виокремлюють професійний обов'язок, професійну честь, професійну гордість і професійну етику.

Професійний обов'язок студента – прагнення повною мірою оволодіти знаннями, вміннями та навичками з обраної спеціальності, дотримуватись професійної дисципліни, стати справжнім майстром своєї справи.

Професійна честь – це моральна категорія, яка відображає гідність і авторитет людини, що займається певною діяльністю, і пов'язані з цією діяльністю моральні заслуги. В умовах вищого навчального закладу честь кожного студента полягає в тому, щоб виховувати в собі високі моральні якості, досягти значних успіхів в оволодінні своєю спеціальністю, долати особисті недоліки.

Професійна гордість – почуття пов'язане з переживанням людиною своїх успіхів. Завданням вищого навчального закладу є виховання у студентів почуття професійної гордості на його традиціях, ознайомлення молодих людей з найвищими здобутками видатних осіб, що працювали чи працюють у певній сфері суспільної діяльності. З розвитком у молоді почуття професійної гордості професійне виховання стає повнішим і змістовнішим.

Професійна етика – моральні принципи, пов'язані з поведінкою людини у сфері її професійної діяльності. Майбутні фахівці повинні усвідомлювати, що вони самі відповідають за свої вчинки, що кожен їх крок буде морально оцінено. Важливо, щоб студенти знали моральні вимоги щодо професій, які вони опановують, і якості, які повинні виховати в собі, щоб відповідати цим вимогам. Сформовані в навчальному закладі норми професійної етики допомагають молодій людині повною мірою адаптуватися в обраній професії.

Ефективне моральне виховання студентів можливе лише, якщо в навчальному закладі дотримуються таких чинників як відповідність змісту морального виховання його меті й рівню морального розвитку студентів, особливостей їх майбутнього фаху; підтвердження декларованих викладачами моральних принципів їх моральною практикою, яка б відповідала найвищим критеріям моральності; створення у вищому навчальному закладі психологічного клімату поваги до моральних норм, правил людського співжиття; формування в студентів почуття патріотизму; своєчасне вжиття виховних заходів, акцентування уваги на запобіганні аморальним явищам у студентському середовищі.

Отже, в процесі морального виховання студентів важливого значення набувають конкретні обставини життєдіяльності молодшої людини, особливості моральних установок її безпосереднього оточення, приклади поведінки інших людей, загальна атмосфера в суспільстві,

Висновки. Формування всебічно розвиненої особистості майбутнього фахівця в навчальному закладі потребує проведення цілеспрямованої роботи в напрямку морального виховання. В студентів виховується громадянська спрямованість, моральна свідомість, ініціативність, стриманість, ввічливість, уміння володіти собою, уміння вибудовувати моральний досвід особистості, здатність до самооцінки, самокритичність, вимогливість до себе, справедливе ставлення до інших. Усе це сприяє самовдосконаленню і створенню позитивної моральної сфери подальшого розвитку особистості.

Реалізація змісту і завдань морального виховання передбачає врахування специфіки майбутньої професійної діяльності фахівців, необхідних для цього людських і професійних якостей. Вирішення проблеми морального виховання має забезпечити високий розвиток особистості, незалежно від того в якій галузі вона буде фахівцем.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання сучасної вузівської молоді. *Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи*: збірник наукових праць (Методол. семінар, 22 листоп. 2000 р.). Київ: Знання, 2000. Вип. 3. С. 226–234.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навчальний посібник. 3-тє вид., доопрац. і доп. Київ: Знання, 2008. 566 с.
3. Гавриш Н. В. Соціально-психологічні аспекти морального виховання в сучасній парадигмі освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*: зб. наук. праць. Слов'янськ, 2007. С. 84–88.
4. Гончаренко С. Психолого-педагогічні особливості формування ціннісних орієнтацій студентської молоді. *Високі технології виховання*. Харків, 2011.
5. Дорошенко К. Г. Соціальні проблеми самореалізації студентської молоді. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірка наукових праць: в 2 кн. Київ-Житомир: ЖДУ, 2004. Кн. 2. С. 233–239.